9. číslo - říjen 2004

Herriot

PORUCHY CHOVÁNÍ PSA A MOŽNOSTI LÉČBY

NOVINKY:

- METACAM PRO KONĚ
- VETMEDIN

IDEXX SNAP®
RYCHLÉ DIAGNOSTICKÉ TESTY

OBSAH 9. čísla:

Malá zvířata

Anton C. Beynen

Výživa štěňat 1

MVDr. Petr Gbelec

Poruchy chování psa a možnosti léčby 4

Prasata

G.M.Friton

Klinická účinnost a bezpečnost meloxicamu u prasat..... 12

Larry D. Thomson

Testování vakcíny Ingelvac® M.hyo při teplotním stresu..... 13

Koně

Metacam® orální suspenze pro koně 15

Seminář pro koně 16

Diagnostika

Petr Štencl

Veterinární laboratorní systém IDEXX VetLab..... 18

IDEXX Snap® - rychlé diagnostické testy 19

HERRIOT KONTAKTY:
Příspěvky a inzerci můžete posílat na:
e-mail: herriot@cymedica.cz
Adresa: Herriot, Cymedica
Pod Nádražím 853; 268 01 Hořovice
tel.: +420 311 545 011, +420 602 139 533
fax: +420 311 513 611

e-mail: slosiarik@cymedica.sk
Adresa: Cymedica SK spol. s r.o.
Družstevní 1415/8, Zvolen 96001
tel.: +421 455 400 040
fax: +421 455 400 041

VYDAVATEL:
Cymedica s.r.o.,
IČO: 61682535
Pod Nádražím 853; 268 01 Hořovice

GRAFICKÉ A TISKOVÉ SLUŽBY:
Ethics s.r.o.
Rodinná 20; 700 30 Ostrava Jih
www.ethics.cz

Za obsah a původnost příspěvků odpovídá autor. Redakce si vyhrazuje právo na krácení či úpravu příspěvků. Nevyžádané rukopisy, fotografie a kresby se nevracejí.

Datum vydání: říjen 2004

Boehringer Ingelheim

Cymedica

AA Vet

Advent s Cymedicou

Vážená paní doktorko, pane doktore, společnost Cymedica by Vás chtěl pozvat na seminář věnovaný využití nesteroidních antiflogistik ve veterinární praxi. Blíže vám představíme preparát Metacam® (meloxicam) a jeho lékové formy. V rámci tohoto semináře bude možnost objednat přípravek Metacam® za zvýhodněné ceny.

Věříme, že využijete možnosti získat nové informace a spojíte příjemné s užitečným, návštěvou Prahy v době prvního adventního víkendu.

Všechny Vás srdečně zveme a těšíme se na Vaši účast.

Cymedica spol. s r.o.

PROGRAM:

12:30 Prezence účastníků

13:00 Algoritmus vyšetření pacienta s kulháním
MVDr. Hanuš Velebný,
Veterinární nemocnice AA Vet, Praha

14:30 Přestávka s občerstvením

15:00 Nejnovější poznatky o využití meloxicamu v léčbě psů a koček -
Dr.med.vet. Tomasz Trela,
Boehringer Ingelheim Vetmedica

16:00 Možnosti využití NSAID terapie ve veterinární praxi
MVDr.Michal Alexa,
Veterinární nemocnice AA Vet, Praha

16:30 Diskuze

KDE?
Hotel Legner,
Praha Libuš
Na Okruhu 488/27
142 00 Praha 4

KDY?
26.11.2004

Výživa štěňat

Souhrn
Krmný režim a složení krmiv pro štěňata v průběhu ranné fáze po odstavu má značný vliv na další vývoj zdravotního stavu psa. Snížení krmné dávky může zmenšit riziko vzniku osteochondrózy, dysplazie kyčelního kloubu, osteoartritidy a nádorů. V podstatě vysoké přírůstky a obezita jsou nežádoucí stavy. Zvláště pro mladá štěňata velkých plemen ve fázi růstu je koncentrace vápníku v krmivu kritická a usí být kolem 0,5 g/MJ, aby zamezila vzniku osteochondrózy.

Úvod
Výživa štěňat po odstavu musí být zaměřena na vývoj zdravého dospělého psa a stanovit postupy pro prodloužení života a prevenci chronických onemocnění. Cílem je optimalizovat růst, zabránit obezitě a vývoji ortopedických onemocnění. Otázky jsou následující. Co lze považovat za optimum v režimu výživy a jak vypadá ideální složení krmiva?

Plán na výživu
Při krmení štěněte je hlavní problém v tom, aby bylo podáváno spíše restringované množství krmiva, než nechat zvířeti volný přístup ke krmivu. Je nutno zabránit obezitě. V průběhu období po odstavu je nutno klást hlavní důraz na zdraví a dlouhověkost. Sledované studie s labradorskými retrívry ukázaly, že omezení krmné dávky až do 75% příjmu *ad libitum* snížilo riziko dysplazie kyčelního kloubu ve stáří psů 2 roků (Kealy a spol.., 1992), snížilo výskyt osteoartritidy ve stáří 5 roků (tab. 1) a prodloužila život v průměru o dva roky (Kealy a spol., 2002).

Tab. 1. Vliv restringovaného krmení na vznik osteoartritidy kyčelních kloubů labradorských retrívrů

Krmný režim po odstavu	Výskyt osteoartritidy ve stáří 5 roků
Ad libitum	12 z 23
Restringovaný	3 z 23

(Kealy a spol., 1997)

Složení krmiva
Potřeba živin štěňat ve vývoji je dobře známá a jsou-li zvířata krmena komerčním krmivem, neměly by se objevit deficity. Třebaže jsou na trhu tzv. krmiva pro štěňata, je nutno zdůraznit, že kompletní krmivo bez dalších výhrad by mělo být pro štěňata dostačující. V praxi obvykle obsahují kompletní krmiva přinejmenším takové koncentrace různých živin, které jsou nutné pro výživu mladých zvířat v růstu. Z hlediska podávání přiměřeného množství živin štěňatům, není nutné speciální krmivo pro štěňata, kompletní krmivo by mělo postačovat. V tab. 2 je uveden rozsah obsahu proteinu a vápníku u 12 komerčních krmiv pro štěňata. Potřeba proteinu a vápníku psů v růstové fázi je kolem 14, resp. 0,5 g/MJ stravitelné energie. Tyto hodnoty se rovnají 21% proteinu a 0,75% vápníku v suchém krmivu s koncentrací energie přípravku 1,5 MJ/100g produktu.

Tab. 2. Rozsah obsahu proteinu a vápníku ve 12 komerčních krmiv pro štěňata

Protein	14,3 – 22,0 g/MJ
Vápník	0,47 – 1,02 g/MJ

Je zřejmé, že krmiva pro štěňata mají hladiny proteinu a vápníku na, nebo i nad hranicí potřeby. Nejsou známy údaje o tom, že by u zdravých psů

mohl být dlouhodobě vysoký příjem proteinu škodlivý. Avšak, jak je o tom diskutováno níže, vysoký příjem vápníku mladými psi velkých plemen v růstu může navodit riziko vzniku osteochondrózy. Proto je nutno, jak komerční krmivo pro štěňata, tak

i kompletní krmiva, předem ohodnotit a blíže vymezit, než se začne zkrmovat mladými psi velkých plemen v období růstu.

Deficit vápníku, jako při syndromu „pouze na masu“, navodí nízkou hustotu kostí a možnost výskytu fraktur (tzv. „green-stick“- fraktury). Vysoké příjmy vápníku mohou způsobovat osteochondrózu (OCD), kdy mladí psi velkých plemen v růstu jsou více vnímaví, než obdobní psi malých a středně velkých plemen. V tab. 3 je znázorněno, že pudli jsou s to nabýt normální vývoj kostry při příjmu vápníku v širším rozsahu dávkování, zatímco u dog se dostavují snadno fraktury a rovněž osteochondróza. Je možno shrnout, že pro mladé psy velkých plemen v růstu je optimální koncentrace vápníku v krmivu na úrovni 0,5 g/MJ (0,75% v suchém krmivu). Tato hladina kalcia by měla být rovněž vhodná pro mladé psy malých a středně velkých plemen v období růstu.

SPECIFIC® CPD Pediatril XL

2,5; 7,5 a 15 kg

Standardní krmivo pro rostoucí štěňata všech velkých plemen

Charakteristika krmiva
Kompletní, vyvážené krmivo
Suroviny vysoké biologické hodnoty
Vynikající chutnost

Tab. 3. Souhrn ze studií o zkrmování vápníku u pudlů a dog v růstu, se zvláštním zřetelem na vývoj kostry

Vápník v krmivu	Pudl	Doga
0.03 g/MJ	Fraktury	
0.22 g/MJ	Normální stav	
0.33 g/MJ	Normální stav	Fraktury
0.65 g/MJ	Normální stav	Slabá OCD
1.96 g/MJ	Subklinická OCD	Těžká OCD

Hazewinkel (1985), Nap (1993)

Jak bylo shora uvedeno, musí se krmivo pro mladé psy velkých plemen v růstu s ohledem na obsah vápníku pečlivě vyhodnotit. Z tab. 4 je zřejmé, že obchodní označení krmiva jako krmná směs pro štěňata velkých plemen ještě nezaručuje, že obsahuje vhodnou koncentraci vápníku.

Tab. 4. Obsah vápníku komerčního krmiva pro štěňata psů různých velikostí

Výrobce	Malá a středně velká plemena	Velká plemena
A	0,68 g/MJ	0,47 g/MJ
B	0,76 g/MJ	0,92 g/MJ

Literatura

Hazewinkel HAW. 1985. Influences of different calcium intakes on calcium metabolism and skeletal development in young Great Danes. PhD thesis. Utrecht University, Utrecht, The Netherlands.

Kealy RD, Lawler DF, Ballam JM, Lust G, Smith GK, Biery DN, Olsson SE. 1997. Five-year longitudinal study on limited food consumption and development of osteoarthritis in coxofemoral joints of dogs. J Am Vet Med Assoc 210: 222-225.

Kealy RD, Lawler DF, Ballam JM, Mantz SL, Biery DN, Greeley EH, Lust G, Segre M, Smith GK, Stowe HD. 2002. Effects of diet restriction on life span and age-related changes in dogs. J Am Vet Med Assoc 220: 1315-1320.

Kealy RD, Olsson SE, Monti KL, Lawler DF, Biery DN, Helms RW, Lust G, Smith GK. 1992. Effects of limited food consumption on the incidence of hip dysplasia in growing dogs. J Am Vet Med Assoc 201: 857-863.

Nap RC. 1993. Nutritional influences on growth and skeletal development in the dog. PhD thesis, Utrecht University, Utrecht, The Netherlands.

Anton C. Beynen,Department of Nutrition,
Faculty of Veterinary Medicine,
Utrecht University, Utrecht, The Netherlands
Překlad MVDr. Eduard Jiran,CSc.

Vetmedin®

PIMOBENDAN

ABSOLUTNÍ NOVINKA!!!

Nové možnosti léčby kongestivních srdečních poruch u psů

Unikátní dvojitý účinek - ionotropní a vazodilatační

Hlavní indikace:

- **dilatační kardiomyopatie (DCM)**
- **degenerativní onemocnění chlopní (endokardióza)**

Vetmedin® - Inodilatans

Cymedica

Cymedica spol. s r.o., Pod Nádražím 853, 268 01 Hořovice
tel. 311 545 011, fax: 311 513 611, zelená linka: 800 137 269
http://www.cymedica.cz, e-mail: info@cymedica.cz

Boehringer Ingelheim

Poruchy chování psa a možnosti léčby

Poruchy chování

ÚVOD

Pod pojmem „poruchy chování“ rozumíme typy nebo modely chování, které neodpovídají běžnému modelu chování psa v určitých konkrétních situacích. Tyto poruchy jsou velmi různorodé a jejich diagnostika i léčba je většinou velmi obtížná. Často je nelze zcela přesně zařadit do některé z obecně uznávaných kategorií (viz dále), zavedených pro jejich posuzování. V řadě případů také nelze jednoznačně zjistit, jaký je původ a příčiny tohoto problému.

Oproti lidem se poruchy chování u zvířat neřadí mezi tzv. klasické choroby. Vyjímku tvoří pouze změny způsobené somatickými příčinami (viz níže).

OBECNÉ PŘÍČINY PORUCH CHOVÁNÍ PSA:

1 - somatické příčiny: do této skupiny patří tzv. klasické onemocnění a poruchy zdravotního stavu, které mohou ovlivnit/změnit chování; jako příklad se dají uvést úrazy, komatózní stavy apod.; (dále v tomto článku nebudou rozebírány, protože představují samostatnou kapitolu),

2 - poruchy způsobené nedostatečnou předchozí zkušeností psa s danou situací či problémem: příklady - pes vyrůstal „mimo civilizaci“ a najednou se ocitá ve velkém městě s množstvím aut, lidí a cizích psů (protivníků); nebo byl zvyklý na jednoho pána a dostal se do rodiny s několika dětmi,

- většinou se projevuje ve formě strachu z dopravních prostředků, cizích lidí a psů; může a často i je spojeno s prvky agrese (viz dále „ Jednotlivé typy poruch ...“),

3 - poruchy způsobené současnými stresy z vnějšího prostředí: příklady - pes je opakovaně vystavován nepříjemným/negativním stimulům (hluk, střelba ...); nemá dostatečnou možnost fyzické aktivity či kontaktu s psímy „vrstevníky“; je v permanentním stresu (bojí se určitého člena domácnosti ...),

- často se projevuje jako obsesívní chování, neklid - nervózní přecházení, poštěkávání, chňapání po mouchách, přehnané čištění se apod.; opět může být spojeno s agresí,

4 - poruchy způsobené předchozím kontaktem se silným negativním stimulem: typickým příkladem, který zná řada majitelů je bouřka či jiný silný zvuk (střelba, auta ...); napadení jiným psem, zneužívání (rozuměj ubližování) dětmi; silná bolest v určíté souvislosti,

- většinou se objevuje jako strach (až panický) podmíněný konkrétní situací,

5 - poruchy způsobené nedostatečným běžným výcvikem: velmi častý problém, který ovšem část majitelů jako problém nevnímá; jako asi nejběžnější příklad se dá uvést krádeže jídla ze stolu, okusování zařízení bytu apod.,

6 - poruchy neúmyslně podpořené nebo zesílené majitelem: příklady - majitel podporuje spory o dominanci v domácnosti tím, že podporuje psa proti některým členům domácnosti/druhému psu v domácnosti; nedbale reaguje na prosby psa o žrádlo, hru, pozornost; a pes zvyšuje své prosby až k agresi,

- většinou se projevuje ve formě dominantní agrese (viz dále),

7 - formy chování nepřijatelné pro majitele, ale typické pro danou kategorii psa:

tuto skupinu rozdělujeme na tři podskupiny -

A. obtížné chování pro majitele - sem můžeme zařadit zejména „problémy“ se štěňaty (kousání a trhání věcí), ale i boj o dominanci mezi dvěma psy v domácnosti,

B. intenzita problémů typických pro určitou kategorii je abnormálně vysoká - tedy normální model chování je natolik intenzivní, že se pro majitele stává problémem; za příklad mohou posloužit „hyperaktivní“ psi, neúměrná agresivita v rámci hry apod.,

C. druhové problémy jsou vyvolány nepřijatelnými nebo neadekvátními stimuly či v nevhodnou dobu - příkladem může být značkování v domě místo venku; dominantní agresivita zaměřená vůči členům domácnosti (tedy smečky) a ne vůči psům venku apod..

SLOVNÍČEK NĚKTERÝCH POJMŮ:

anxiolytika	látky tlumící strach
behaviorální terapie	léčba pomocí ovlivnění chování dotyčného jedince
defekace	kálení (stolice)
defenzivní	obranný
dominantní	převažující, nadřazený
hierarchie	systém nadřízenosti a podřízenosti
obsesivní	nutkavý
ofenzivní	útočný
psychofarmaka	látky ovlivňující jednání a chování
sedativa	látky se sklidňujícím účinkem
submisivní	podřízený
terapie	léčba
urinace	močení
vokalizace	hlasové projevy

Jak si můžete všimnout jednotlivé kategorie se do určité míry překrývají a konkrétní příklady nelze většinou zařadit jen do jedné „škatulky“.

OBECNÉ TERAPEUTICKÉ DOPORUČENÍ U PORUCH CHOVÁNÍ :

Zahrnují tři okruhy opatření.
1 - uzpůsobení prostředí zvířete jeho potřebám: jako příklad můžeme uvést odstranění stresových faktorů (hluk ...), optimalizaci životních podmínek,
2 - změny v chování majitele ke zvířeti: pes má tendenci k problémovému chování, které je neslučitelné nebo těžko slučitelné s lidským prostředím; majitel se k němu chová normálně jako k bezproblémovému psu, ale tento pes potřebuje specifické vedení, protože na normální chování nebo situace reaguje jinak než ostatní psi; proto je nutné -
a. opravení stávajích chyb ve vztahu majitel-pes: př. nepodporovat submisívního psa vůči dominantnímu (viz dále), zastavení neúčinných metod - nemá smysl fyzicky trestat, jestliže se agresivita psa dále zvyšuje/situace se zhoršuje,
b. vyhýbání se problémovým situacím,
c. používání specifických opatření pro vzniklé problémové situace,
d. zlepšení celkové poslušnosti psa pomocí pravidelného cvičení a využívání odměn (pozitivní motivace),
3 - vyšetření u veterinárního lékaře: je důležité zejména pro odlišení a dodiagnostikování somatických příčin a případnou terapii ve formě kastrace či psychofarmak.
Z výše uvedeného vyplývá, že terapie v případě poruch chování by měla být zejména behaviorální (tj. ovlivněním chování psa i majitele) a ne medikamentózní, jak se až do nedávna tradovalo.

JEDNOTLIVÉ TYPY PORUCH CHOVÁNÍ:

A - Dominantní agresivita:
Její podstatou je , že není zcela jasně definován hierarchický vztah mezi majitelem, případně někým z rodiny a psem; pes reaguje na jednání lidí stejně jako by reagoval na jiného psa, který může být dominantní, ale ne natolik, aby ho to opravňovalo k určitým věcem (např. brát mu hračku apod.), chybí tedy vztah „nadřízený - podřízený“, popřípadě je obrácen v neprospěch člověka; terapie pak logicky musí být zaměřena na zvýšení dominance/převahy majitele (viz dále), představuje nejčastěji se objevující typ - představuje cca 30-40% pacientů předvedených pro poruchy chování; většinou se týká samců; předpokládá se také, že existuje genetická dispozice pro dominantní chování a následně pro dominantní agresivitu (tj. toto chování se v určité míře projeví, ať už je pes u jakéhokoliv majitele - „tvrdého“ či „měkého“); u některých plemen je pozorována častěji (př. jednobarevný kokršpaněl).
Dominantní agresivita se objevuje zhruba v následujících situacích:
1 - člen rodiny a pes se o něco přou/soutěží - tady opět připomínáme, že pes bere rodinu jako svoji smečku, tj soutěží a pře se s ní;
příklady : člověk chce psovi vzít hračku, žrádlo; přiblíží se k psovi, když odpočívá; přiblíží se k psově oblíbené osobě, na kterou si pes činí majetnický nárok (viz problém manželů, kteří se nemohou dotknout před psem svých manželek ...); člověk se potká se psem v omezeném prostoru (kuchyně, chodba ...),
2 - člen rodiny vykazuje dominantní chování vůči psovi - zvedání, popotahování, česání, ale i sklánění se nad psem, příkazy apod. mohou psovi připomínat dominantní chování jednoho psa k druhému, i když tak člověkem vnímány vůbec nejsou; submisivní jedinec takové jednání člověka snese, dominantní už většinou nikoliv.

Společné rysy pro případy dominantní agrese:
1 - útoky v souvislosti s dominantní agresí jsou mnohem ostřejší a nebezpečnější než v jiných případech,
2 - v průběhu agrese se pes chová i vypadá jako by byl smyslů zbavený,
3 - ihned po útoku se může chovat velmi přátelsky - lidé to často považují za omluvu, ale pro psa prostě celá záležitost pro daný okamžik končí,
4 - tito psi jsou často velmi přátelští vůči cizím lidem,
5 - nemusí být stejně agresivní ke všem členům domácnosti, agresivnější jsou k submisivním členům domácnosti (ženy, staří lidé),
6 - mimo konfliktní situace se pes k rodině chová normálně,
7 - majitelé, ale často mají pocit, že útok ničím nevyprovokovali, a že pes je tvrdohlavý a umíněný,
8 - část majitelů se naopak naučí rozeznat i drobné příznaky počínající agrese,
9 - snaha o fyzický trest vede téměř vždy k prohloubení agrese, proto se téměř zásadně nedoporučuje!
10 - členové rodiny se obvykle psa bojí, ale mají ho stále rádi,
11 - pes si někdy vynucuje značně bizardní pravidla o tom, jak se musí členové rodiny chovat (manžel může do postele až po manželce ...),
12 - majitelé jsou často poděšeni krutostí psa a mají tendence to svádět na závažné onemocnění typu nádoru mozku apod., snaží se k němu chovat co nejlépe a jsou překvapeni, když se pes k nim chová o to hůře (zvyšuje svoji dominanci), pes si zjednodušeně v tomto okamžiku říká „čím hůř se k nim chovám, tím lépe se oni chovají ke mně, takže se budu chovat jěště hůř“,
13 - vyřešit úplně tento problém je velmi obtížné, většinou se podaří toto chování jen částečně zkorigovat; mimo jiné se nedostatečná odezva na terapii připisuje předpokládaným genetickým vlivům.

V souvislosti s dominantní agresivitou rozlišujeme čtyři typy psů:
1 - Pes je tvrdohlavý, často neposlušný, ale není dominantně agresivní - takovýto pes majitele většinou příliš neposlouchá, ale není vůči němu zlý ani v situacích, které jsou mu nepříjemné.

Doporučení:
a. pravidelně cvičit v běžné poslušnosti (sedni, lehni, zůstaň ...),
b. nedám mu vždy to, co právě chce, ale dám mu to, když chci já (majitel) - př. hrajeme si, když se chce mně a ne psovi apod.,
c. ukázat mu, že nežádoucí chování nebudeme tolerovat - tj. pokárat ho, popř. mírně potrestat, omezit procházku na oblíbené místo, zkrátit ji apod.
Tato opatření se v podstatě týkají i výchovy mladého psa.

2 - Pes vykazuje jasné tendence k dominantní agresivitě, ale není ještě nebezpečný - na majitele vrčí a vyhrožuje, ale nikdo se ho zatím nebojí a pokud je potrestán, podřídí se.
Doporučení:
stejně jako v předchozím případě - body a-c,
d. použít i mírný fyzický trest (např. vytahat ho za kožní řasu na krku ...),
e. psi mají často strach z určitých zvuků, je možné vyrobit např. plechovku naplněnou mincemi a jako trest jimi zachrastit, jiní psy se zase bojí píšťalky či nějakého předmětu (srolované noviny ...).

3 - Pes je potenciálně nebezpečný - hodně vrčí a vyhrožuje, ale zatím ještě nekousl; lidé v domácnosti se začali bát jeho reakcí a bojí se ho trestat.

Doporučení:
stejně jako výše body a-c, e (bod b je zdůrazněn); bod d jen v případě, že to nezvyšuje odpor psa,
f. nechovat se přísně (pozor i na slovní pohrození!), jestliže máte pocit, že to psa dále podráždí,
g. ignorovat zcela psa, když přijde - tj nehladit, nemazlit se, nekrmit, neprojevovat radost nad jeho přítomností; v okamžiku, kdy ho zavolám já člověk, se můžeme mazlit, hrát si atd - já člověk vůdce smečky rozhoduji, kdy se co bude dělat!! - vůdce vždy spouští určitý typ chování a to se snažíme naučit i našeho agresivního psa,
h. vždy, když dostane něco, co mu dělá radost (hračku, žrádlo, procházku ...), tak musí splnit nějaký i drobný úkol (klidně aspoň sedni ...) - tj vše si musí zasloužit - opět tím posilujeme autoritu člověka,
ch. obecně omezit laskání - jen krátké pohlazení (vůdce rozdává lásku jen po kapkách),
i. zakázat přístup na nábytek, křeslo, pohovku apod. (jde-li to) - je to výsada a pes to dobře ví,
j. odstranit všechny hračky určené ke kousání - podporují agresivitu (normálně zdravou, v tomto případě však negativní),
k. při návratu domů se s ním vítat jen vlažně a na jeho nadšení pohlížet s odstupem, blazeovaně - opět vůdce se těší z nadšení ostatních, ale sám nadšení najevo nedává,
l. nehrát hry prokazující sílu (přetahování ...), nenechávat psa vyhrávat - může nosit míček, klacek atd., ale nesmí nám ho vzít - v tom případě s ním nehrajeme a hru okamžitě ukončíme, nejlépe i celou procházku,
m. ze dveří, ze schodů apod. ho nikdy nenecháme jít prvního - první jde vždy vůdce,
n. pokud začne vrčet či jevit jiné známky agrese, okamžitě ukončíme akci.

4 - Pes je nebezpečný - pes běžně kouše a členové rodiny se ho bojí, chovají se podle jeho „přání“.
Doporučení : přísně se vyhýbat konfliktním situacím, v případě, že nastanou snažit se ustoupit a zabránit tak poranění lidí,
ostatní jak uvedeno výše.

Další možností je absolvovat výcvik u profesionálních cvičitelů, vykastrovat ho nebo ho dát někomu zkušenějšímu. Případně dát psa pryč (někam na zahradu apod., kde bude mít dost životního prostoru a kde je riziko konfliktů minimální). Zcela krajní variantou je euthanasie psa. V úvahu připadá jen po vyčerpání všech ostatních možností. Upozorňuji, že každý veterinář má právo euthanasii odmítnout (v případě, že nejde o prokazatelné trápení se psa).
I když je terapie u psů s dominantní agresivitou, jak uvedeno již dříve, velmi obtížná a málokdy vede k úplnému „vyléčení“, zcela nepochybně má smysl. Vždyť i nížení agresivity může ulevit napnuté atmosféře v rodině a hlavně umožní prožívat lépe vztah k našemu čtyřnohému miláčkovi. Česky řečeno :“Zaplať pánbůh aspoň za to“.
V USA a západní Evropě byl a je vyvíjen silný tlak v rámci chovatelských organizací na selekci takových jedinců z chovu. Na základě vlastní zkušenosti můžu říct, že se jim to daří. Doufejme, že i naši chovatelé půjdou touto cestou.

B - Agresivita vůči členům domácnosti pramenící ze strachu:
V tomto případě je problém vázán na konkrétní osobu, ke které se pes chová agresivně a to buď proto, aby se tato osoba k němu nepřibližovala nebo, aby od ní mohl utéct. Často se stává, že strach na psovi není vidět a pes dokonce i vrtí ocasem, když se dotyčná osoba přiblíží. V okamžiku, kdy překročí určitou bezpečnou hranici, kterou si pes určil, tento zaútočí. Poměrně obvykle jsou postiženými děti, které psovi v nepřítomnosti ostatních členů domácnosti i neúmyslně ubližují, ale nepřiznají to a tvrdí, že neví proč je pes nemá rád. Venku tito psi bývají klidnější - pravděpodobně protože mají větší možnost uniknout z blízkosti člověka.

Doporučení :
a. „postižený“ člověk by měl psa krmit, venčit, lehce cvičit (sedni, lehni ...), odměňovat,
b. za splněné úkoly by měl speciálně on/ona dávat psovi pamlsky, které jindy nedostane,
c. neměl by ho kárat či jinak trestat,
d. v žádném případě by neměl psa nutit k mazlení (zvýšilo by to jeho bázlivost) - v tomto případě platí, že

pes musí přijít za dotyčnou osobou sám, dobrovolně,
e. v ideálním případě by měli ostatní členové domácnosti psa zcela ignorovat po dobu 2-3 týdnů, aby byl pes „nucen přilnout" k původně neoblíbené osobě.
Cílem všech uvedených opatření je snížení strachu z dané osoby a vytvoření rovnice pro psa : tato osoba = něco příjemného = není třeba se jí bát. Předpokladem samozřejmě je , aby dotyčná osoba k němu měla kladný vztah.

C - Agresivita vůči velmi malým dětem (v rodině):
V případě, že se objeví, představuje velmi závažný problém, který musí být řešen důsledně s ohledem na zdraví dítěte. Nejčastěji mají psi averzi k dětem ve věku 1-3 roky. Dítě je zdrojem stimulu, který vyvolává odpor, nebo je podnětem způsobujícím strach nebo na něj pes pohlíží jako na nevychovanou podřízenou osobu. Důvod této agresivity se tedy liší případ od případu. Zcela vyjímečně byly zaznamenány případy, kdy pes považoval malé dítě za kořist a „ulovil" jej. Tyto případy se objevily v době 2-4 dny po návratu matky z porodnice.

Možné příčiny tohoto chování rozdělujeme do následujících skupin:
1 - sebeobranná agresivita - vzniká buď ze strachu z určitého dítěte (většinou po předchozí špatné zkušenosti) nebo ze strachu z dětí obecně (pes na ně není zvyklý, děsí ho jejich prudké a nevypočítatelné pohyby ...); může také vzniknout výhradně ze stimulu, který přichází od dítěte a je bolestivý či jinak nepříjemný (tahání za uši ...).
2 - agresivita konkurenční - v tomto případě pes reaguje na:
a. dominantní chování dítěte - nelíbí se mu dotýkání se, hlazení, sklánění se nad ním apod.; nebo na
b. konkurenční situaci - dospělí upřednostňují dítě a s ním si nehrají apod..

Doporučení:
a. v přítomnosti dítěte si se psem hrát, hladit ho, dávat mu pamlsky a věnovat mu pozornost; v době, kdy je dítě pryč, ho úplně ignorovat,
b. v případě, že pes na dítě vrčí či dokonce naznačí útok ho okamžitě důrazně pokárat,
c. nenechávat ho s dítětem samotného,
d. v přítomnosti dítěte nechávat košík - pozor! neměl by ho dostávat hned, když dítě přijde a sundat hned, když odejde, aby nevznikla negativní vazba „dítě = košík", měl by ho mít občas v době, kdy tam dítě vůbec není přítomno.
Tato doporučení jsou samozřejmě orientační a v žádném případě samospásná. Hrozí-li nebezpečí skutečné agrese je nejlepším (a nejbezpečnějším pro všechny strany) řešením, dát psa z domu pryč. Terapie je v tomto případě opět velmi problematická a riskovat její neúspěch není bezpochyby na místě.

D - Agresivní hra vůči členům domácnosti:
Za agresivní považujeme hru, kdy pes jeví známky (aktivní) agrese - vrčení, cenění zubů, zastrašování štěkáním apod.. Je to tedy situace, kdy je přesáhnut rámec normálního „kočkování" se psem. Nejčastěji asi tato varianta připadá v úvahu při přetahování se - u psa tato situace navozuje pocit soupeření s jiným psem zvlášť silně. V některých případech však o skutečný problém nejde (zejména je-li majitel dostatečně dominantní). Problém vyvstávají jde-li o dítě či staršího člověka, kteří se bojí, snaží se utéct nebo psa udeřit, odstrčit apod. Psa to většinou stimuluje k zesílení agresivních projevů - předpokládá, že je to součást hry a chce si hrát o to více. Velice často je to jeden z prvních projevů dominantní agresivity.

Doporučení:
a. psa okamžitě potrestat, jakmile máme pocit, že to „přehání" - pes musí ihned zastavit nežádoucí aktivitu (tak víme, že je pokárání skutečně účinné); většinou dostačuje pohrožení nějakým zvukem (štěrchátko, krabička s mincemi ...),
b. vyhýbat se hrám, které toto chování vyvolávají,
c. podporovat jiné hry - házení míčku, aportování,
d. cvičit psa obecně,
e. velmi aktivní psy, jichž se to většinou týká, nechat hodně vyběhat (vybít energii jiným způsobem).

E - Přenesená agresivita:
Patří mezi špatně definovatelné typy agresivity a často ani není majitelem vnímána jako druh agresivního chování. Typickými příklady jsou situace, kdy se pes rve s jiným psem a pokouše majitele, který se je pokouší roztrhnout od sebe. Nebo pes je agresivní na pána v situaci, kdy straší jiné lidi (jako by byl v danném okamžiku protivníkem i pán). Majitel se většinou domnívá, že byl pokousán omylem. Je však pravděpodobné, že se pes kousnutím snaží majitele „varovat", aby se nepletl do „psích záležitostí". Majitel většinou není příliš dominantní jedinec.

Doporučení:
a. nezasahovat pokud možno do agresivních střetů mezi psy (minimalizace poranění člověka),
b. předcházet rvačkám - držením psa na vodítku, použitím stahovacích obojků, vyhýbáním se problematickým místům, kde se schází více psů (park ...),
c. zvyšovat majitelovo dominantní postavení majitele- viz dříve,
d. zvyšovat poslušnost psa pomocí běžných cvičení poslušnosti.

F - Agresivita mezi dvěma psy v jedné domácnosti:
Téměř vždy se objevuje mezi dvěma psy či dvěma fenami, méně často mezi fenou a psem. Obvykle jde o vytvoření hierarchického vztahu „nadřízený - podřízený". Jakmile se tento vztah objeví, problémy s rvač-

kami většinou ustoupí. Opět se mohou objevit při oslabení dominantního jedince (stáří, nemoc ...). Téměř zásadně se objevuje při příchodu nového jedince do domácnosti. V souvislosti s tímto typem agresivity je třeba si uvědomit, že psi nevytvářejí mezi sebou vztahy založené na spravedlnosti, ale na principu „nadřízený - podřízený“. Je to pro ně naprosto přirozený systém a každá snaha jej měnit může přinést leda zbytečné potíže pro všechny strany!

Doporučení:
a. jde-li o konflikt mezi dvěma samci je možné navrhnout kastraci submisivního psa; jinak hrozí, že otázka dominance zůstane nevyjasněna; vykastrováním submisivního jedince urychlíme nastolení nezbytné hierarchie mezi oběma jedinci - zjednodušeně vykastrováním dominantního jedince bychom poměr sil vyrovnali a boj by opět „vzplál“; v případě, že není vyjasněno, kdo z nich je dominantní je možno provést kastraci u obou (vede k celkovému zklidnění); u samic se kastrace doporučeje jen je-li vázána na období hárání,
b. nikdy nesmíme submisivnímu jedinci dávat privilegia, která nemá jedinec dominantní,
c. podporovat vytvoření hierarchie mezi dvěma jedinci v domácnosti - defacto upřednostňovat dominantního psa, tj. přednostně ho pohladit, přednostně ho nakrmit ...,
d. spíše potrestat submisivního (většina majitelů to dělá přesně obráceně - snaží se vnést do těchto vztahů spravedlnost),
e. zvyšovat obecnou poslušnost psů,
f. je-li nebezpečí poranění nenechávat psy pohromadě,
g. v případě bodu f je možno pokusit se je „skamarádit“ následujícím způsobem : držíme psy na vodítku tak, aby na sebe nemohli; krmíme je, mluvíme na ně, hladíme je; vhodné vydržet takto delší dobu (i několik hodin) a postupně vzdálenost mezi nimi zkracovat (ne hned napoprvé!, ale až při opakovaných pokusech); není to metoda stoprocentní, ale za pokus to jistě stojí.

G - Agresivita vůči ostatním psům:
Tato skupina má několik možných podskupin. Je to agresivita vůči psům stejného pohlaví, opačného pohlaví, určitému typu psů (př. malý černý střapatý), konkrétnímu psu.
Může jít o agresivitu ofensivní (aktivně napadá) nebo defensivní (obranná - zaútočí až když má pocit, že je zahnán do kouta). Jak si jistě všiml každý majitel psa, existují jedinci, kteří ač sami nejsou ani příliš bojácní či příliš agresivní (a dle člověka se na ostatní psy tváří veskrze mile a sympaticky), vyvolávají u jiných psů silně agresivní chování. Pravděpodobně zde fungují nějaké pachové či hormonální vjemy, které člověk zatím nebyl schopen identifikovat.

Doporučení:
a. trénink obecné poslušnosti,
b. pozitivně motivovat psa (př. pamlsky) v době, kdy ještě neprojevuje známky agrese na blížícího se psa, za to že je v klidu a dotyčného „nepřítele“ si nevšímá; v okamžiku, kdy už reaguje agresivně, má pozitivní motivace přesně opačný efekt, než chceme - pes má pocit, že je odměňován za agresi,
c. vždy pokárat za projevenou agresi,
d. v případě nutnosti nechávat psa chodit vždy s košíkem a náhubkem, vyhýbat se místům možných střetů,
e. u silně agresivních jedinců je doporučitelná kastrace,
f. dopřát mu maximum pohybu - „vybít energii“,
g. fyzické tresty a křik používat jen tehdy, dokážou-li tato opatření agresi dostatečně rychle a účinně zastavit; mají-li efekt obrácený - striktně se jim vyhnout,
h. uplatňovat metodu „včasné intervence“ - tj. vidím-li černého psa, na kterého je můj pes „alergický“, změním směr trasy, tak aby ho můj pes vůbec nezahlédl.

H - Agresivita vůči cizím lidem:
Tuto kategorii můžeme dále rozdělit dvojím způsobem.

1. způsob
a. teritoriální agresivita : pes je agresivní vůči lidem, kteří vstoupí na území, jež považuje za svoje (dvůr, dům, ...),
b. obranná agresivita : pes je agresivní na neznámé lidi během procházky,
c. agresivita ze strachu: pes zaútočí, protože má strach z člověka (předchozí špatné zkušenosti apod.),
Ve všech případech platí, že pes může být agresivní obecně (nerozlišuje „typ“ člověka) nebo je agresivní k určité skupině lidí (jen muži, jen vysocí a hubení ...).

2. způsob
a. agresivita obranná:
Tento typ může mít několik forem:
1 - může vznikat výhradně ze stimulu, který vyvolal cizí člověk, a který je silně negativní (silná bolest či strach - př. pes je chycen cizí osobou),
2 - forma, kdy je agresivita vázána na strach - z konkrétní osoby, z určitého typu lidí, ze všech lidí.
Pes se v těchto případech většinou snaží střetu s člověkem vyhnout; reaguje agresivně v okamžiku, kdy je náhle postrašen nebo když nemá kam ustoupit či je „zahnán do kouta“, tato skupina může být do určité míry zaměněna se skupinou „agresivní ze strachu“, někteří psi však žádné známky strachu nejeví; typickým příkladem je mile vyhlížející pejsek uvázaný před samoobsluhou, kterého si chce okolojdoucí pohladit, načež je nečekaně pejskem rafnut,

b. agresivita bránící skupinu:
tato skupina se zase částečně překrývá s teritoriální a obrannou agresivitou; pes se v tomto případě snaží zahnat nebo nepřipustit neznámého člověka; oproti sebeobranné agresivitě se pes nesnaží „nepříteli“ vyhnout, ale často naopak aktivně změní směr své cesty, aby dotyčného zastavil; zastrašuje jej štěkáním, skákáním na plot apod.; štěkání má za úkol přilákat i další členy jeho „smečky“, pravděpodobně zde funguje efekt bezpečí ve společnosti ostatních; patří sem mimo jiné i napadání běžců a cyklistů.

Doporučení:
a. venku pokud možno vždy náhubek, stahovací obojek,
b. varovat lidi, kteří přicházejí se psem do kontaktu, popř. kontakt psa s cizími lidmi omezit, tak, aby se předešlo poranění lidí,
c. trénovat běžnou poslušnost,
d. využívat pozitivní motivaci - tj. nezavrčí-li odměnit, zavrčí-li pokárat a uložit trest ve formě cvičení (př. lehni a zůstaň ...),
e. neuklidňovat psa při agresivním chování hlazením či pamlskem (podpořili bychom agresi), nejlépe si ho nevšímat; v případě, že ho uklidňujeme během štěkání, může se vytvořit spojnice „štěkání = hlazení = odměna“,
f. smířit se s tím, že hluboce zakořeněný strach bude vždy více či méně přítomen,
g. zabezpečit plot apod., aby pes nemohl vyběhnout a napadnout člověka před hlídaným objektem,
h. používat metodu včasné intervence - tj. vidím cyklistu, zavolám psa, dám mu pár povelů a odměním ho, povely zde fungují jednak jako odlákání pozornosti, jednak jako důvod pro pochvalu - pes si často vytvoří spojnici „cyklista = splnění povelu =odměna“, místo „cyklista = napadení = trest“.

CH - Problémy ze strachu:
Příčinou strachu u psa mohou být nejrůznější podněty. Velmi často jsou to neobvyklé a hlasité zvuky (vysavač, dopravní prostředky ...), cizí psi, lidé atd. Postrašený pes se většinou snaží utéct, má vyděšený výraz, třese se, snaží se schovat (nejlépe v těsných prostorech - pod vanou ...), těžce dýchá a může být i agresivní (viz předchozí). Feny bývají obecně bázlivější.
V terapii u tohoto problému se využívá tzv. desenzitivace, tj. snížení citlivosti k určitému podnětu pomocí postupného přivykání si na tento podnět. Například je-li zdrojem strachu bouřka či hrom, snažíme se opakovaným pouštěním nahrávky bouřky/hromu psa na tuto situaci přivyknout. Samozřejmostí je, že postupujeme od velmi tichého zvuku ke zvuku silnějšímu a tedy reálnějšímu. Souběžně psa také pozitivně motivujeme pamlsky a hlazením. Úspěchy při takovéto terapii nelze očekávat za týden nebo měsíc, ale vydržíme-li takto cvičit pravidelně, pak máme poměrně slušnou šanci uspět. Je třeba si opět připomenout, že budeme-li se chovat k psovi jako k malému dítěti v okamžiku, kdy se bojí, tj. budeme-li ho chlácholit, hladit apod., podpoří to ještě více do budoucna jeho strach. Nejvhodnější je tedy tento strach ignorovat (i když je to pro člověka psychicky jistě velmi těžké).
Bojí-li se pes v určité situaci a v podobné strach nejeví, tak ho úmyslně přivádíme do této situace, chválíme ho za její zvládnutí a odměňujeme ho, tak aby si to posléze pozitivně spojil i s původně nepříjemnou situací.
Dalším opatřením je opět zvyšování běžné poslušnosti a případně aplikace léků tlumících strach (anxiolytika). Oproti lidem je efekt sedativních a anxiolytických léků u zvířat velmi variabilní (pacient od pacienta) a výrazně slabší. Tyto léky by tedy měly představovat v terapii jen doplněk. Základem je terapie behaviorální. Výhradně léková terapie se používá v případech, kdy příčina problémů je nedávno prožité trauma (autonehoda ...). Jako velmi důležité se jejich použití jeví v případech, kdy je nutné či vhodné zabránit nadměrnému stresu zvířete (silvestrovské oslavy ...).
Poměrně vyjimečně se používá metoda tzv. zahlcení. V tomto případě je pacient „šokově“ vystaven působení negativního podnětu. Cílem je zjednodušeně otupit působení podnětu na pacienta jeho dočasným zesílením. Např. bojí-li se pes v davu lidí, vezme se na několik hodin (krátký pobyt by situaci pravděpodobně jen zhoršil) do např. nákupního centra.
Na závěr jen připomeneme, že odstranit strach je velmi problematické i u lidí, natož u zvířat. Proto je nutná velká dávka trpělivosti.

I - Separační úzkost:
Objevuje se u některých psů, jsou-li ponecháni někde o samotě (většinou doma v bytě). Nejčastěji se projevuje
1. vokalizací - vytí, štěkání,
2. destruktivním chováním - rozkousávání bot, nábytku, škrabání na dveře, atd.,
3. urinací (močení), defekací (stolice), popř. obojím.

V případě bodu tři je ovšem nutné odlišit psy, kteří nejsou naučeni vykonávat svoje potřeby jen venku a psy, kteří trpí somatickým onemocněním (cukrovka, choroby ledvin ...). Zjednodušeně lze říct,že pes se separační úzkostí se pomočí nebo pokálí během půl až jedné hodiny po odchodu majitele, kdežto pes nemocný či nenaučený až po několika hodinách (až dojde k naplnění močového měchýře).

Zvířata trpící separační úzkostí vykazují následující znaky:
1 - často začnou být vyděšená ještě před odchodem majitele,
2 - výše uvedené příznaky jsou nejintenzivnější během první hodiny po odchodu majitele,
3 - po návratu majitele se pes chová, jako by byl vysvobozen z nějaké pro něj strašné situace a velmi nadšeně (až přehnaně) majitele vítá,
4 - většinou takovýto pes doprovází majitele na každém kroku a těžce snáší oddělení od ostatních členů domácnosti (dveřmi ...),
5 - nejčastěji tento problém můžeme pozorovat u psů, kteří nebyli necháváni o samotě v štěněcím věku.

Doporučení:
a. zvykat psa na samotu již od štěněte,
b. jestliže se tento problém objeví, pak ho nejprve vycvičit, aby nechodil za pánem po celém bytě, ale setrval v jedné místnosti,
c. udržovat určitý odstup od psa, aby majitel určoval, kdy se co bude dělat (tj. hladím psa, když chci já),

d. postupně ho zvykat na samotu - odcházet na zkoušku (zavřít a zase se vrátit), nejprve několik sekund, minut; v případě, že pes zůstane v klidu, tak ho pozitivně motivovat (pamlsky, pochvalou); pro psa to může být i určitá forma hry,
e. cca půl,hodiny před odchodem jej ignorovat,
f. nechávat v místnosti, kde je zavřen, věci se svým pachem,
g. po návratu si psa nevšímat dokud se neuklidní,
h. podávání sedativ a anxiolytik nemá zdaleka tak dobrý efekt jako u lidí a jejich podání by mělo být vždy prokonzultováno s veterinárním lékařem (viz předchozí),
ch. obecné zvýšení poslušnosti.

Dále můžeme pořídit velkou transportní klec (leteckou) a postupně psa zvykat na toto místo, tak aby tam zůstával po dobu naší nepřítomnosti. Postup je zhruba následující: klec necháme v místnosti a dáváme do ní pamlsky, hračky apod., aby si pes navykl, že klec je spojena s příjemnými věcmi. Dvířka nezavíráme a psa necháme volně chodit dovnitř a ven. Vždy když vleze dovnitř odměňujeme ho. Až si na klec zvykne, necháváme ho v ní i spát. Postupně přivíráme dvířka, stále v přítomnosti lidí z domácnosti v pokoji. Dále se snažíme v době, kdy je pes v kleci odcházet z pokoje a vířka úplně zavíráme. Posléze odcházíme i z bytu. Cílem našeho snažení je vytvořit pro psa místo, kde se bude cítit v bezpečí i po dobu naší nepřítomnosti, ne vězení. Tento trénink vyžaduje opět od majitele velkou dávku trpělivosti a času.

ZÁVĚR

Na závěr ještě doplním několik poznámek k tématu „Poruchy chování psa“.

Chování člověka i zvířete je velmi komplexní a složitá záležitost a ne každého jedince s problémovým chováním lze zařadit do některé z uvedených kategorií. Samozřejmě to i znamená přísně individuální přístup k takovým pacientům. Co je v jedné situaci normální, může být v jiné abnormální a obráceně. Stejně tak pro různé kategorie psů (štěně, fena ...) mohou být ve stejných situacích normální různé vzorce chování. Proč se o tom zmiňuji na závěr? Protože se v tomto článku objevilo množství věcí, které jsou pro chovatelskou veřejnost asi nové a pravděpodobně těžko stravitelné (př. preferovat dominantního jedince v domácnosti ...). A také proto, že bych byl nerad, aby každý pes , který zavrčí, byl považován za kandidáta na vyšetření u sího psychologa či veterináře. Platí to na druhé straně i obráceně. Majitelé mají často tendenci prokazatelně agresivní a potenciálně velmi nebezpečné chování bagatelizovat. Slyšel jsem už věty typu :“Nesmím se dotknout manželky, jinak mě kousne. Ale to nevadí, protože už jsme spolu 20 let“, a to rozhodně není v pořádku. Nezapomínejme ani na to, že náš pes je pro nás majitele věrný kamarád, ale pro ostatní lidi i psy to je potencionálně nebezpečný tvor (zejména nemají-li se zvířaty zkušenosti).

Souhrnem : na chování zvířete (i člověka) je třeba pohlížet s odstupem a zvážit vždy všechny okolnosti, které se mohly na vzniku abnormálního chování podílet. Dotyčného ani zbytečně neomlouvat (on nevěděl, nechtěl ...), ale na druhé straně ho ani zbytečně netyranizovat výše uvedenými opatřeními.
Pustíte-li se do „převýchovy“ svého psa na základě těchto doporučení, pak vězte, že jde o metody vyzkoušené a ověřené. Aby však fungovali i ve Vašem případě, musíte přidat notnou dávku trpělivosti a času (a samozřejmě i pamlsků).
Stejně jako v případě klasických nemocí i zde platí, že prevence je lepší léčby. Proto nejrozumnějším způsobem, jak předejít problematickému chování, je řádně cvičit a vychovávat svého psa již od štěněte.
Vždy pak platí, že v případě nejasností je nejlépe poradit se o problému se svým veterinářem.

LITERATURA:

Tento článek byl zpracován na základě přednášky dr. Henryho R. Askew a knihy „Clinical behavioral medicine for small animals“ autorky Karen L. Overall.

Další odborná literatura:

1/ Askew, H. R. - Treatment of Behavior Problems in Dogs and Cats : A Guide for the Small Animal Veterinarian, vyd. Blackwell Science, Oxford, 1996 resp. - Behandlung von Verhaltensproblemen bei Hund und Katze : Ein Leitfaden fűr die tierärztliche Praxis, vyd. Parey Buchverlag im Blackwell Wissenschafts-Verlag, Berlin, 1997,
2/ Overall, K. L. - Clinical behavioral medicine for small animals, vyd. Mosby, 1997,
3/ Nicholas, H. - Dogs Behaving Badly : An A-To-Z Guide to Understanding and Curing Behavioral Problems in Dogs, vyd. Dr. Dodman, 1999.

MVDr. Petr Gbelec
Veterinární klinika AA-vet, Praha
První uvedení tohoto článku bylo na webových stránkách www.aavet.cz

Bob Martin®

5 důvodů proč použít

Permethrin DOG
Spot on

1. Účinnou látkou je **permethrin**, který **zevní parazity** nejen **zabíjí**, ale psa chrání před reinvazí a tak zabraňuje přenosu závažných onemocnění (např. borelióze).
2. Unikátní je **vysoká dávka permethrinu** (oproti jiným preparátům až 5x vyšší), která zaručuje rychlý a dlouhodobý efekt.
   Každá tuba o objemu 1 ml obsahuje 744 mg permethrinu s ideálním poměrem izomerů cis: trans = 25:75 (maximální účinek s minimální toxicitou)!!!
3. Možnost použít **již od 2 týdnů stáří** štěněte.
4. Jednoduché použití pipet a jejich praktické a zajímavé balení.
   Balení pro malé psy 3x1 ml - dávka pro psa do 15 kg na 3 měsíce
   Balení pro velké psy 6x1ml - dávka pro psa nad 15 kg na 3 měsíce
5. Velmi atraktivní cena.

Doba použitelnosti 2 roky. Uchovávat při teplotách do 25 °C.
Přípravek nesmí zmrznout.

Vyrobeno ve Velké Británii.

Bližší informace získáte u svého veterinárního lékaře.

Cymedica

Cymedica spol. s r.o., Pod Nádražím 853, 268 01 Hořovice
tel. 311 545 011, fax: 311 513 611, zelená linka: 800 137 269,
http://www.cymedica.cz, e-mail: info@cymedica.cz

Bob Martin®

VEDETE NEROVNÝ BOJ S NENÁVIDĚNÝMI KLÍŠŤATY!!!

Permethrin DOG
Spot on

Vyzkoušejte novinku a uvidíte !!!

Aktivní ochrana proti KLÍŠŤATŮM, BLECHÁM pro Vašeho psího miláčka.

Hmyz ZABÍJÍ a zároveň působí před reinvazí !!!

Účinnou látkou je permethrin = působení je rychlé, spolehlivé a velmi bezpečné.

Jednoduchá aplikace formou pipety 1x měsíčně.

- Vaše obavy z klíšťat a blech jsou na místě !!!!
- Tito zevní parazité nejen zneklidňují vašeho miláčka, ale jsou zároveň PŘENAŠEČI závažných nemocí nejen zvířat, ale i lidí.
- KLÍŠŤATA jsou hlavními přenašeči lymské boreliózy jak u psů tak u lidí (přičemž u lidí není ještě dostupné očkování proti této nemoci !!!).
- BLECHY jako přenašeči tasemnice a původce těžkých kožních alergií po pokousání blechou (jako reakce na tyto bleší „sliny“).

Klinická účinnost a bezpečnost meloxicamu

(METACAM®) při léčbě pohybových potíží neinfekčního původu u prasat

Úvod

Pohybové problémy se vyskytují u všech věkových kategorií prasat a hrají významnou roli jako příčina finančních ztrát v chovech prasat.

Kulhání je uváděno jako jedno z hlavních důvodů vyřazení prasnic a prasniček z chovu a pohybové potíže jsou jedním z hlavních problémů rovněž u chovných kanců.

Hlavním cílem jakékoliv terapie je úleva od bolesti, usnadnění pohybu a minimalizace nepříznivého vlivu kulhání na příjem krmiva. Meloxicam je nesteroidní antiinflamatorní látka oxicamové skupiny, která inhibuje syntézu prostaglandinů (mediátorů zánětu) a tím dosahuje antiinflamatorních, antiexsudativních, analgetických a antipyretických účinků. Předběžné výsledky studií u prasat rovněž potvrzují tyto účinky u respiračních infekcí (např. chřipka prasat) a u průjmujících selat. Proto lze zvažovat jeho použití u nejrůznějších onemocnění zánětlivého původu.

V následujícím případě byla v terénním pokusu zkoumána účinnost a bezpečnost meloxicamu (METACAM® 20mg/ml inj. ad us. vet.) v dávce 0,4 mg/kg u prasat vykazujících pohybové potíže neinfekčního původu.

Materiál a metoda

Studie za použití postupů GCP (správné klinické praxe) byla prováděna na 31 farmách s chovnými i výkrmovými prasaty ve spolupráci s pěti veterinárními praxemi. Celkem 200 prasatům (prasničky, prasnice, výkrmová prasata) s pohybovými potížemi, zejména kulháním, byla aplikována jedna intramuskulární injekce 0,4 mg/kg buď Metacamu® (20mg/ml, 0,02 ml/kg) nebo „placebo substance“. Léčba mohla být druhý den, podle klinického stavu zvířete, opakována, pokud jeho účinnost byla hodnocena jako „mírná“ nebo „špatná“.

Klinické vyšetření spočívalo v hodnocení rektální teploty, ochoty příjmu krmiva (4 stupně), chování (4 stupně), bolestivosti při postoji (5 stupňů) a kulhání (6 stupňů) a to v den zahájení terapie a po čtyři následující dny. Navíc veterinární lékaři hodnotili (4 stupni) druhý, třetí a čtvrtý den po podání u každého prasete celkovou klinickou odezvu. Celkový klinický stupeň kulhání byl kalkulován jako celkový součet skóre kulhání u celé skupiny.

Bezpečnost byla ověřována účinky meloxicamu na reprodukční parametry březích prasnic.

Výsledky

Zkoumané ukazatele se u zvířat léčených meloxicamem rychle zlepšovaly a velmi výrazného zlepšení bylo od druhého do čtvrtého dne dosaženo u příjmu krmiva, chování zvířat, celkového klinického stupně kulhání. Stejně podstatného zlepšení bylo dosaženo u zvířat léčených meloxicamem u skóre bolestivosti při postoji, a skóre kulhání u jednotlivých zvířat. Navíc, u daleko méně zvířat léčených meloxicamem, oproti zvířatům jimž byla aplikována „placebo substance“, bylo požadováno opakování léčení (46% versus 73%).

Aplikace meloxicamu neměla vliv na reprodukční parametry březích prasnic. Lokální iritace v místě injekce, ani jiné vedlejší účinky nebyly pozorovány.

Závěr

Intramuskulární aplikace meloxicamu (Metacam®) v dávce 0,4 mg/kg je účinná a bezpečná pro léčbu pohybových potíží neinfekčního původu u prasat.

Ref. G. M. Friton and others, Berl. Munch. Tierarzt. Wschr. 116 (2003), překlad MVDr. Karel Daniel

Testování vakcíny Ingelvac® M. hyo

při teplotním stresu

Velmi častou otázkou je, jestli se zahříváním vakcíny Ingelvac® M. hyo nestratí její účinnost. Odpovědí je uvedená studie.

I. Cíl

Cílem této studie bylo stanovení vlivu rozdílných skladovacích teplot na účinek bakterinu *Mycoplasma hyopneumoniae*.

II. Postup

3 série bakterinu *Mycoplasma hyopneumoniae* bylo po dobu 7 dní skladováno při teplotě 25 °C, 37 °C nebo - 23 až - 27 °C. Kontrolní vzorky každé série byly skladovány při teplotě 2 - 8 °C. Poté byly vzorky testovány na králících.

III. Výsledky

Výsledky testu účinnosti byly sumarizovány v následujících tabulkách. K potvrzení úspěšnosti nesmí být titr testovaného séra menší než titr referenčního antiséra. Všechny před- a post- vakcinační titry negativní kontroly u králíků nebyly větší než 1:20.

Skladování při teplotě 2 – 8 °C

Série	Datum testování	Titr ELISA	Poměr ke standartu	Závěr
271-057	5/09/00-6/20/00	Test 1:160	Stejný	vyhovující
		Ref. 1:160		
271-060	5/09/00-6/20/00	Test 1:320	O jedno ředění vyšší	vyhovující
		Ref. 1:160		
271-061	6/27/00-8/08/00	Test 1:160	O jedno ředění vyšší	vyhovující
		Ref. 1:80		

Skladování při teplotě – 23 až - 27 °C

Série	Datum testování	Titr ELISA	Poměr ke standartu	Závěr
271-057	5/09/00-6/20/00	Test 1:320	O jedno ředění vyšší	vyhovující
		Ref. 1:160		
271-060	6/27/00-8/08/00	Test 1:160	O jedno ředění vyšší	vyhovující
		Ref. 1:80		
271-061	8/01/00-9/12/00	Test 1:320	O jedno ředění vyšší	vyhovující
		Ref. 1:160		

Skladování při teplotě 25 °C

Série	Datum testování	Titr ELISA	Poměr ke standartu	Závěr
271-057	5/09/00-6/20/00	Test 1:1280	O tři ředění vyšší	vyhovující
		Ref. 1:160		
271-060	6/27/00-8/08/00	Test 1:160	O jedno ředění vyšší	vyhovující
		Ref. 1:80		
271-061	8/01/00-9/12/00	Test 1:640	O dvě ředění vyšší	vyhovující
		Ref. 1:160		

Skladování při teplotě 37 °C

Série	Datum testování	Titr ELISA	Poměr ke standartu	Závěr
271-057	5/09/00-6/20/00	Test 1:640	O tři ředění vyšší	vyhovující
		Ref. 1:160		
271-060	6/27/00-8/08/00	Test 1:320	O jedno ředění vyšší	vyhovující
		Ref. 1:80		
271-061	8/01/00-9/12/00	Test 1:320	O dvě ředění vyšší	vyhovující
		Ref. 1:160		

IV. Závěr

Skladování bakterinu *Mycoplasma hyopneumoniae* při všech teplotách, po dobu 7 testovaných dní poskytlo vyhovující výsledky účinnosti. Výsledky při teplotě jiné než 2-8 °C byly shodné nebo v některých případech vyšší než výsledky pro produkt skladovaný při teplotě 2-8 °C.

Boehringer Ingelheim Vetmedica, Inc., Larry D. Thomson, Vedoucí kontrolní skupiny kvality
překlad MVDr. Petra Souchová

Ingelvac® M. hyo
první 1 shot vakcína ve světě

Optimální doba vakcinace

Při vakcinaci proti M. hyo by měla být splněna následující kriteria:
1. dostatečně brzo, aby mohla být vytvořena ochrana proti terénní infekci.
2. dostatečně pozdě, aby nedošlo k interferenci s mateřskými protilátkami.

Optimální doba vakcinace je zpravidla mezi 3. a 5. týdnem věku selat. V tomto období je titr mateřských protilátek nízký a na druhé straně nebyly prokázány žádné relevantní klinické infekce.

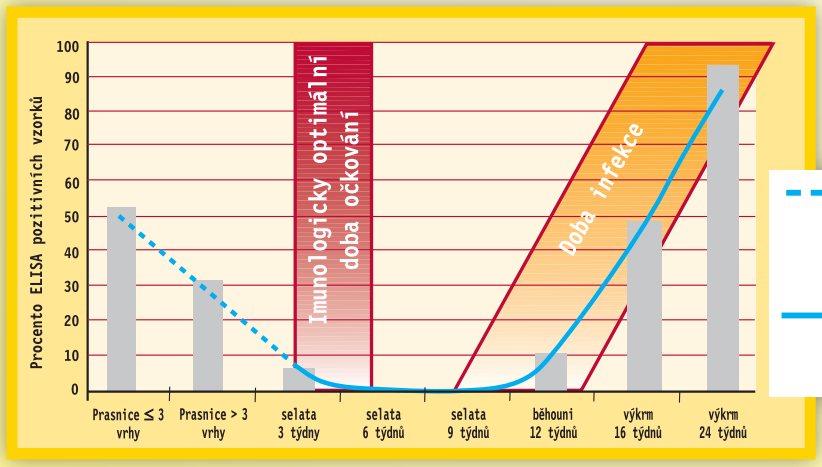

Procento ELISA pozitivních vzorků od prasnic v zastoupení nově narozených selat (mateřské protilátky)

Procento ELISA pozitivních vzorků selat, běhounů, prasat ve výkrmu

METACAM
perorální suspenze
pro koně

PŘEDSTAVENÍ PRODUKTU:
Účinná látka meloxicam 15mg/ml
(10x vyšší koncentrace než v metacamu pro psy)
Dávkování - 1x denně - 4ml/100kg
Balení - 100 ml lékovka - je určena k 5 denní léčbě 500 kg koně
Odměrná stříkačky je dodána v balení
Ochucená suspenze, která je koňmi dobře příjmána

INDIKACE:
Zmírnění zánětu a snížení bolesti při akutních a chronických poruchách muskuloskeletálního systému.

KDY POUŽÍT METACAM PRO KONĚ:
1. Léčba akutních muskuloskeletálních poranění.
2. Léčba koní s rozdílným stupněm menších artritických změn.
3. Ošetření perioperativní bolesti, kolik, endotoxémie.

Délka účinnosti meloxicamu po jednorázovém podání u koně:

CO VÁM METACAM PRO KONĚ NABÍZÍ?
- Nejchutnější NSAID na trhu
- Selektivní inhibice COX-2
- Dávkování 1x denně
- Snadné a přesné dávkování (v krmivu nebo přímo do tlamy)
- 14 denní léčba
- Metacam nemá nežádoucí vliv na příjem krmiva
- Četnými klinickými studiemi potvrzena:
  - excelentní bezpečnost u koně
  - Metacam® vykazoval stálou klinickou účinnost a velmi málo recidiv se vyskytlo po ukončení léčby
  - koncentrace účinné látky je v zánětlivé tkáni ještě po 12 hodinách přibližně 3x větší než v plazmě
- Produkt, který znáte a používáte u psů, koček, skotu, prasat je nyní k dispozici i pro koně.

Odborný seminář

Ve dnech 23.9. 2004 v prostorách Horse Academy v Radimovicích a 25.9.2004 v Hotelu Kamila v Čiernej Vode u Bratislavy se konal seminář na téma:

Pokročilé způsoby léčby artritid a traumat pohybového aparátu u koní

Doprovodná témata:
Nové poznatky v imunizaci koní.
Použití anestezie v hipiatrické praxi.

Úvodem se dr. Joachim von Prittwitz věnoval problematice imunizace koní a možnostem účinku moxidectinu (Equest® 2% gel) proti malým strongylidům u koní.
Po krátké přestávce byl dr. Tomaszem Trelou představen nový preparát pro koně – Metacam (meloxicam) perorální suspenze pro koně. Použití meloxicamu je známo u jiných druhů zvířat – pes, kočka, skot, prase a nyní je doporučen pro koně k tlumení zánětu a bolesti pohybového aparátu.

Druhá polovina semináře pokračovala přednáškou specialisty v ortopedii a chirurgii z Německa, dr. Guido Stadtbaumera - Moderní přístupy k diagnostice a terapii artritid u koní.
Poté následoval praktický blok, v kterém dr. Michal Šindelář provedl zákrok na koni v anestezii a představil vhodnou anestezii při různých chirurgických zákrocích.

Děkujeme všem zúčastněným za zajímavé dotazy při diskusi a doufáme, že i příští seminář bude mít tak hojnou účast.

Za společnost Cymedica
Jana Sládková a MVDr. Petra Souchová

Dr. Joachim von Prittwitz

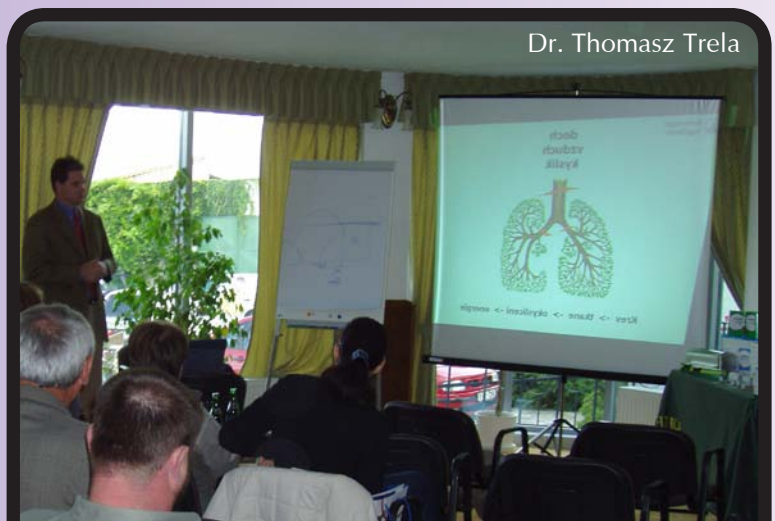
Dr. Thomasz Trela

MIMOŘÁDNĚ VÝHODNÁ CENOVÁ NABÍDKA NA ANTIPARAZITIKUM PRO KONĚ

pro období od 10. 9. 2004 do 31. 12. 2004

EQUEST 2% gel ad us.vet.

za 3 kusy Equestu obdržíte 1 ks Equestu z Cymedicy ZDARMA!

- Objednávku prosím odesílejte na adresu společnosti Cymedica.
- Zboží Vám bude doručeno od Vašeho distributora.
- Rabat obdržíte na místě od svého obchodního zástupce nebo Vám bude zaslán ze společnosti Cymedica.

Cymedica připravila výhodnou nabídku i pro chovatele

Pokud chovatel zašle v období *od 1. 10. 2004 do 30. 4. 2005* **na adresu společnosti Cymedica**

10 krabiček

od Equestu 2% gel ad us.vet.

NOVĚ! + štítek do očkovacího průkazu

POZOR!!!!!!!
platné jsou POUZE krabičky S TÍMTO KOLEČKEM

Veterinární laboratorní systém IDEXX VetLab za cenu jednoho analyzátoru...?

IDEXX LABORATORIES

VetTest® 8008
Biochemický analyzátor

QBC® VetAutoread™
Hematologický analyzátor

WinVet®
Veterinární software

Nabídka kompletu **IDEXX VetLab** obsahuje biochemický analyzátor VetTest, repasovaný hematologický analyzátor QBC VetAutoread s plnou záruční garancí a veterinární informační systém Winvet Cymedica.

Vlastnosti systému

• Přesné, ověřené, okamžité výsledky

Veterinární analyzátory IDEXX poskytují velmi přesné výsledky. Tyto analyzátory jsou svým měřícím rozmezím navrženy a kalibrovány pro měření zvířecích vzorků. Přístroje jsou ověřeny v každodenním provozu veterinárních klinik a ordinací po celém světě. Vaše vlastní In-clinic laboratoř Vám umožňuje poskytnout klientovi hmatatelné informace ve formě protokolu z měření IDEXX VetLab™ a to okamžitě. což zvyšuje kvalitu a hodnotu Vašich služeb.

• Veterinární referenční rozmezí pro 38 druhů zvířat

Systém IDEXX VetLab nabízí širokou škálu použití, díky velké nabídce druhů testovaných zvířat. Biochemický analyzátor VetTest obsahuje širokou databázi referenčních rozmezí pro 38 druhů zvířat a QBC VetAutoread výborně doplňuje biochemickou analýzu krevním obrazem pro psy, kočky, koně a hovězí dobytek.

• Veterinární interpretační komentář

Naměřené hodnoty jsou porovnávány s referenčními rozmezími pro zadaný druh zvířete, a výsledek následně hlášen jako nízký, normální či vysoký. Navíc pro psy a kočky je nabízen interpretační komentář stanovený na základě naměřených výsledků. QBC VetAutoread nabízí tento interpretační komentář též pro koně a hovězí dobytek.

• Široké spektrum měřených parametrů

Systém IDEXX Vetlab nabízí díky široké nabídce měřených parametrů nezměrnou testovací flexibilitu. VetTest má v nabídce měřených hodnot 21 možných parametrů. Analýza u tohoto analyzátoru probíhá na multiselektivních discích – slides. QBC VetAutoread pak nabízí stanovení krevního obrazu za použití QBC kapilár, které poskytují 2-dílný diferenciál navíc u psů je možno stanovit eosinofily a neutrofily.

• Ucelený systém

Systém IDEXX Vetlab ve spojení s veterinárním informačním systémem představuje výkonné, ucelené řešení pro Vaši vlastní laboratoř. Přístroje IDEXX jsou navrženy pro spojení v jeden systém umožňující napojení na PC, což dále umožňuje organizovat výsledky přímo v programu WinVet Cymedica.

Příklad návratnosti veterinární laboratoře IDEXX VetLab

Zde Vám předkládáme jen příklad možné doby návratnosti při použití panelu YPAP pro biochemické analýzy. Pro přiblížení preanestický panel obsahuje tyto parametry: ALKP, ALT, UREA, CREA, GLU, TP. Parametry hematologického vyšetření nejsou stanoveny, protože počet parametrů nelze ovlivnit.Tento příklad je jen modelová situace, která slouží pro představu návratnosti přístrojů. Je zřejmé že způsob návratnosti může být zcela individuální.

Druh slide		YPAP	YPAP	YPAP
Biochemické	Vyšetření / týden	4	10	20
Hematologické	Vyšetření / týden	2	5	10
cenové navýšení 20%	Návratnost - roky	23,5	9,4	4,7
cenové navýšení 30%	Návratnost - roky	15,7	6,3	3,1*
cenové navýšení 50%	Návratnost - roky	9,4	3,8*	1,9**
cenové navýšení 75%	Návratnost - roky	6,3	2,5*	1,3**
cenové navýšení 100%	Návratnost - roky	4,7	1,9**	0,9***

*** 0-1 roky - vynikající návratnost; ** 1-2 roky - velmi dobrá návratnost; * 2-4 roky - dobrá návratnost

ALB	Albumin
Alkalická fosfatáza	ALKP
ALT	Alanin aminotransferáza
Amyláza	AMYL
AST	Aspartát aminotransferáza
Močovina	UREA
CA	Kalcium
Cholesterol	CHOL
CK	Kreatin kináza
Kreatinin	CREA
GGT	Gama glutamyltransferáza
Glukóza	GLU
LDH	Laktát dehydrogenáza
Lipáza	LIPA
MG	Magnezium
Amoniak	NH3
PHOS	Anorganický fosfát
Celkový bilirubin	TBIL
TP	Celková bílkovina
Triglyceridy	TRIG
URIC	Kyselina močová
Hematokrit	HCT
HGB	Hemoglobin
Stř. korp. Konc. Hgb	MCHC
WBC	Agranulocyty
Granulocyty	GRANS
EOS	Eosinifily
Neutrofily	NEUT
Lym/Mono	Lymfocyty/Monocyty
Retikulocyty	RET %
nRBC	nRBC
Destičky	PLT

IDEXX Snap®

Rychlé diagnostické testy

SNAP® FeLV Test
pro kočky

Spolehlivě určuje stav FeLV během krátkého stanovení. Včasná detekce kočičí leukémie je důležitá k prevenci šíření této choroby. Také je důležitá pro poskytnutí péče již nakaženým kočkám, popřípadě celým chovným skupinám.
Pro svou vysokou citlivost a spolehlivost je ideální k testaci všech skupin koček - jak koček z rizikových chovů či koček s neznámým zdravotním stavem, tak i pro preventivní předvakcinační detekci obou nemocí.
Použití této rychlé, ale zároveň velmi přesné metody optimalizuje cestu k řešení problémů kočičí leukémie.

- Jednoduché načtení a ověřená technologie ELISA
- Celkový čas stanovení 10 minut + 2 minuty přípravy
- Vzorek: celá krev, sérum nebo plasma
- 15 a 30 testu v balení
- Uskladnění v lednici při 2° - 7°C
- Citlivost 99,9%, specificita 99,9%

SNAP® FIV/FeLV Combo Plus Test
pro kočky

Další variantou je Combo test pro testaci jak FeLV, tak zároveň i FIV. Princip i práce s tímto kombinovaným diagnostickým testem je shodný jako u singel testu na FeLV.

- 5, 15 a 30 testu v balení
- pouze na objednávku, dodací lhůta 30 dní

IDEXX LABORATORIES

... protože přesnost je důležitá

4 kroky k výsledku:

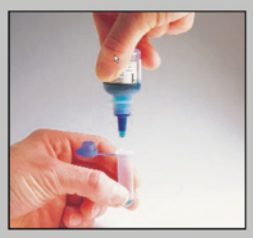

Zamíchat a protřepat

+

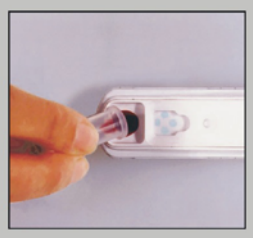

Nalít

+

Cvak - SNAP

=

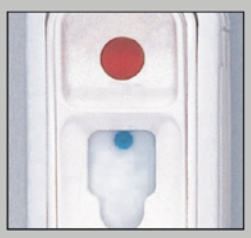

Výsledek

Oba sety dostupné pouze ve společnosti Cymedica. Objednávejte na tel.: +420 311 545 011 +421 455 400 040

Cymedica

Cymedica spol. s.r.o.
Pod nádražím 853

CZ - 268 01 Hořovice
Tel.: +420 311 545 011

Fax.: +420 311 513 611
www.cymedica.cz

AVÍZO

Herriot

10. číslo
únor 2005

JAK INZEROVAT?

Časopis Herriot můžete využívat k řádkové inzerci. Inzeráty posílejte na níže uvedené kontaktní adresy.

POTÝKÁTE SE VE SVÉ PRAXI S PROBLÉMEM?

Napište nám o něm a my ho zařadíme do některého z příštích čísel jako ***diskusní téma***.

PŘÍSPĚVKY A NÁMĚTY

posílejte na adresy:

e-mail: herriot@cymedica.cz
Adresa: Herriot, Cymedica
Pod Nádražím 853, 268 01 Hořovice
tel.: +420 311 545 011, +420 602 139 533
fax: +420 311 513 611

e-mail: slosiarik@cymedica.sk
Adresa: Cymedica SK spol. s r.o.
Družstevní 1415/8, Zvolen 96001
tel.: +421 455 400 040
fax: +421 455 400 041

Uzávěrka 10. čísla: 25.2.2005

Reklamní tiskovina.

A co Vás čeká příště?

Výživa kardiologických pacientů

Novinky společnosti Cymedica

Představení nových webových stránek

1. října 2004 vstoupila v platnost povinnost cestovat po zemích EU se psy, kočkami a fretkami pouze s Pasem pro malá zvířata. Tyto Pasy Vám nabízí Cymedica CZ.

Produkty pro koně

Cymedica

Znáte všechny členy Metacam® family?
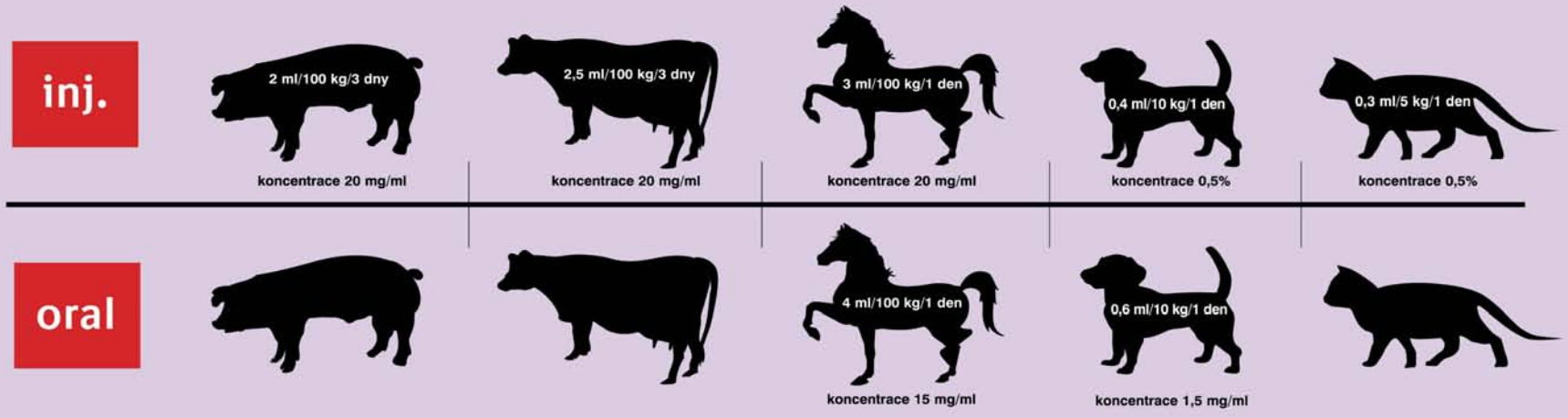
Spolehlivý a bezpečný účinek 24 hodin (kůň, pes, kočka) **až 3 dny** (skot, prase)